Vlaamse Regering

DE VLAAMSE MINISTER VAN VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

QUATERNOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Aanspreekpunt Bedrijven STEM

Samenvatting
VLAIO is het aanspreekpunt voor bedrijven rond ondernemen en innoveren in Vlaanderen. Deze werking zal uitgebreid worden met het thema 'STEM', hierbij zal bijzondere aandacht besteed worden aan het integreren van dit thema binnen de gehele werking van VLAIO.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Economie en innovatie

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

STEM-agenda 2030, STEM-competenties voor een toekomst- en missiegericht beleid (VR 2021 1106 MED.0205/1)

2. INHOUD

A. CONTEXT

Vlaanderen behoort tot de meest welvarende regio's in de wereld. Om deze gunstige economische positie te behouden wil de minister van economie, wetenschap en innovatie verder inzetten op het stimuleren van een innovatie- en ondernemerschapscultuur. Voor een maximale economische en maatschappelijke impact is een nauwe samenwerking met ondernemers, onderzoekers, overheden en burgers, de zogenaamde quadruple helix, noodzakelijk. Enkel door de krachten te bundelen en de grote uitdagingen waar de maatschappij voorstaat samen aan te gaan kunnen de verwachtingen van welvaart en welzijn worden ingelost.

Deze filosofie komt ook terug in de STEM-agenda 2030, de opvolger van het STEM-actieplan 2012-2020. De STEM-agenda wil verder inzetten op een hogere instroom in STEM-opleidingen en -loopbanen, op STEM-specialisten maar ook op het algemeen versterken van STEM-competenties in de ruime maatschappij, de 'STEM-geletterdheid'. Deze benadering is nodig om de transformaties die onze samenleving doormaakt, duurzaam te ondersteunen en blijvend te faciliteren. De verschillende transformaties zoals digitalisering, vergrijzing, circulaire economie, klimaatverandering en de huidige gezondheidscrisis vragen specifieke competenties. Elke transformatie vereist daarbij een specifieke aanpak waarin de opbouw van generieke STEM-competenties moet verweven zijn. Door te streven naar een competentieversterking vanuit transformatie-denken en niet langer puur de focus op méér STEM-competenties, is de overtuiging er ook dat meer mensen aangesproken worden die zich tot nader orde niet aangesproken voelden door de vier letters.

De STEM-agenda focust zich daarvoor op 4 krachtlijnen:

- DE OVERTUIGINGSKRACHT: De samenleving is zich bewust van het belang van STEM-vaardigheden en kennis voor de maatschappij in transitie.
- DE AANTREKKINGSKRACHT: Iedereen met interesse en talent in STEM moet gemakkelijk een weg vinden naar een passende STEM-opleiding die zekerheid biedt in een veranderende toekomst.
- DE INNOVATIEKRACHT: Onderwijs- en opleidingsaanbod speelt beter en sneller in op de evoluties en transities in het bedrijfsleven, onderzoek en de samenleving, zowel nu als in de toekomst.
- DE DAADKRACHT: STEM-competenties worden zoveel mogelijk ingezet in functie van noden, evoluties en transities die zowel nu als in de toekomst plaatsvinden in het bedrijfsleven, in onderzoek en in de brede maatschappij.

STEM binnen VLAIO

VLAIO levert een belangrijke bijdrage aan duurzaamheid en aan een succesvolle transformatie van de Vlaamse economie en samenleving. Eén van de belangrijkste elementen in deze transformatie is het menselijk kapitaal. Het is noodzakelijk dat (toekomstige) ondernemers en werknemers de nodige skills hebben om die transformaties te realiseren. VLAIO zet dan ook zijn schouders onder de STEM-agenda met deze focus in gedachte. De activiteiten kunnen opgedeeld worden in drie krachtlijnen:

1) VLAIO als operationeel STEM-regisseur

VLAIO werd in 2018 aangeduid als operationeel regisseur voor STEM onder het voorgaande STEM-actieplan. Hierin nam VLAIO de rol op om de afstemming tussen de beleidsdomeinen aan te jagen. Deze rol neemt VLAIO ook in de nieuwe STEM-agenda op door het aanjagen van de governance die is gekoppeld aan de STEM-agenda 2030.

2) VLAIO als aanjager van het ecosysteem STEM in de vrije tijd

VLAIO heeft in 2019 de financiële ondersteuning van de STEM-academies overgenomen van Technopolis. Vanaf dan wordt er vanuit VLAIO naast financiële ondersteuning ook ingezet op het verder uitbouwen van een kwaliteitsvolle 'STEM in de vrije tijd'-werking waarbij niet enkel wordt gefocust op het financieel ondersteunen maar ook het creëren van een duurzaam netwerk.

Onder de noemer 'STEM-academie' krijgen kinderen en jongeren de kans om STEM-activiteiten te beleven buiten het schoolcurriculum. Het uitrollen van deze buitenschoolse STEM-activiteiten draagt bij tot het realiseren van de doelstellingen die opgenomen zijn in de STEM-agenda 2030:

- Overtuigingskracht: STEM-academies dragen het belang van STEM-competenties/ STEM-opleidingen uit in kader van de transities;
- Aantrekkingskracht: STEM-academies leggen voldoende linken naar STEM-opleidingen en bereiken daarvoor niet enkel de -14-jarigen maar ook de +14-jarigen;

- Innovatiekracht: Via nieuw ontwikkelde trajecten in de vrije tijd met een focus op het binnen brengen van de transities kan vernieuwing binnen het onderwijs gestimuleerd worden;
- Daadkracht: Samenwerking met ondernemingen (brede zin van het woord) geeft jongeren inzage in de ruime carrièremogelijkheden in verschillende domeinen met sterke STEM-competenties.

Voor een krachtige STEM in de vrije tijd werking zet VLAIO in op het versterken en verzelfstandigen van de STEM-academies, het verstevigen van de connecties in het STEM-veld en op continue vernieuwing van STEM-activiteiten. Het ecosysteem heeft als doel iedereen te bereiken en STEM een zichtbare plaats te geven in de vrijetijdsbesteding van de Vlaming met een breed kwalitatief aanbod aan STEM-activiteiten.

Samen met de huidige bovenlokale STEM-partnerschappen is een samenwerkingsmodel ontworpen als motor voor een bloeiend ecosysteem STEM in de vrije tijd. Het samenwerkingsmodel, zal verder ontwikkeld worden om de nodige dynamiek te creëren. Er wordt ingezet op een versterking van de onderlinge samenwerking en op duurzame verbindingen met de andere stakeholders. Daarvoor wordt gezocht naar duurzame samenwerkingen met wetenschapscommunicatie, netwerken van lokale besturen, bedrijfswereld, vrije tijd actoren en jongerenwerkingen.

Om dit ecosysteem te ondersteunen en verder tot ontwikkeling te laten komen, zullen vanaf dit jaar volgende rollen worden opgenomen:

- de gangmakers: aanjagen van het ecosysteem STEM in de vrije tijd;
- de ontwikkelaars: benutten experimenteerruimte om innovatieve STEM-trajecten in co-creatie te ontwikkelen;
- de uitrollers: zorgen voor een kwalitatief aanbod STEM-trajecten binnen het bereik van iedere gemeente.

Voor het versterken van deze rollen werd een budget van 3 miljoen (tegenover 2.5 miljoen vorig jaar) voorzien. Met deze verhoging wordt de inflatie opgevangen (gangmakers) en kunnen we door de opzet van het innovatie programma meer projecten steunen die systeeminnovatie nastreven in een lokale context.

3) VLAIO als aanspreekpunt voor bedrijven

<u>Het belang van STEM voor de industrie</u>

Vanuit de bedrijfswereld komt al langer het signaal dat er een tekort is aan STEM-werkkrachten, en een algemener tekort aan talent. Om de innovatiecapaciteit te vrijwaren, en te kunnen inspelen op trends als duurzaamheid en digitalisering, is het belangrijk dat de uitstroom van STEM-opleidingen hoog genoeg is. De industriepartners zijn dan ook een belangrijke actor binnen het quadrupel helix verhaal dat naar voor is geschoven in de STEM-agenda. Bedrijven kunnen daarbij zelf ook bijdragen aan deze doelstelling door:

- Het sensibiliseren en motiveren van studenten richting STEM-opleidingen, die dan binnen enkele jaren een potentiële werkkracht vormen voor het bedrijf. Bedrijven kunnen hier op korte termijn een rendement uit halen;
- In te zetten op het warm maken van jonge kinderen voor STEM. Dit levert geen direct rendement op en is eerder vanuit het perspectief van Corporate Social Responsibility en marketing.

<u>Vraag Vlaams Industrieforum</u>

Het Vlaams Industrieforum, bestaande uit de industriefederaties Agoria, Essenscia, Fevia en Fedustria, kaartte aan dat bedrijven bereid zijn om bij te dragen aan deze doelstelling maar tegen twee problemen aanlopen:

1) bedrijven krijgen veel verzoeken van andere STEM-actoren maar ze weten niet op welke projecten wel of niet in te spelen, en met welke organisaties wel of niet samen te werken;
2) sommige bedrijven willen zelf het initiatief nemen om een project op te zetten, maar weten niet hoe dit aan te pakken of met wie samen te werken.

Op een bijeenkomst van het Vlaams Industrieforum, opgericht om de wisselwerking tussen de Vlaamse regering en deze industriefederaties te stimuleren, en de concurrentiekracht van industriële sectoren te versterken, kwam de vraag of VLAIO een dienstverlening kan opzetten naar bedrijven in kader van STEM. Een overkoepelende dienstverlening kan bijdragen tot het realiseren van een maximale effectiviteit en volgehouden inspanning van ondernemingen en sectoren in het gefragmenteerde landschap.

Daarop werd door de minister van Economie aan VLAIO gevraagd te bekijken op basis van voorgaande krijtlijnen hoe deze dienstverlening zou kunnen opgezet worden.

B. STEM AANSPREEKPUNT BEDRIJVEN

Uitdiepen van de vraag

Om invulling te geven aan de vraag gesteld door het industrieforum wenst VLAIO meer inzage te krijgen in de effectieve noden van de ondernemingen om op deze manier een gerichte dienstverlening te ontwikkelen. Daartoe heeft VLAIO opdracht toegekend aan IDEA Consult met als doel volgende drie elementen uit te werken:

- Nodenanalyse bij een intersectorale groep bedrijven
- Blauwdruk van de dienstverlening
- Roadmap voor het uitrollen van deze dienstverlening

De opdracht werd opgevolgd en het resultaat goedgekeurd via een stuurgroep waar volgende organisaties in vertegenwoordigd werden:

- VLAIO
- VDAB
- Dep O&V
- Dep WSE
- Fedustria
- Fevia
- Essencia
- Agoria
- VOKA

Het proces en resultaat van deze opdracht is opgenomen in bijlage van deze nota.

Bedrijfsnoden

De bedrijven bevestigen de meerwaarde van een centraal aanspreekpunt die hen kan wegwijs maken in het STEM-veld. Daarbij worden volgende noden naar voor geschoven:

- Bewaren van het engagement dat dreigt te verminderen door de vele versnipperde initiatieven.
- KMO's en starters laten mee stappen in het verhaal die nu vaak niet worden benaderd maar wel willen meestappen in zo'n initiatieven.
- Hulp bij inschattingen maken over ROI van de vele initiatieven.
- Bedrijven in contact laten treden met elkaar om ervaringen uit te wisselen en een netwerk rond dit thema op te bouwen.

Blauwdruk Dienstverlening

Vanuit de bevraging van de bedrijven en de stakeholders in het STEM-ecosysteem werd zowel de positionering van het aanspreekpunt als het takenpakket uitgewerkt.

Positionering binnen het ecosysteem:

- Het STEM aanspreekpunt bedrijven zit ingebed in de STEM-werking van VLAIO, en is afgestemd met de generieke dienstverleningskanalen van VLAIO naar de ondernemingen (1700 contactcenter, VLAIO-website, Team Bedrijfstrajecten,...)
- De primaire doelgroep van het aanspreekpunt bedrijven STEM zijn (industriële) ondernemingen in Vlaanderen met een sterke interesse in STEM-werking.
- Het STEM aanspreekpunt bedrijven zal als 1ste lijnsportaal STEM-vragen van ondernemingen opvangen, mogelijks zelf beantwoorden en/of dispatchen naar de dienstverleningspartners in het STEM-ecosysteem zoals de sectorale federaties en de bijhorende sectorfondsen of de accountmanagers van de VDAB, die instaan voor begeleiding en ontzorging van de STEM-werking van ondernemingen, zodat deze laatste een perspectief hebben op een betere ROI.
- Het STEM aanspreekpunt bedrijven zorgt voor de afstemming met onderwijsactoren op een overkoepelend niveau zoals het Vlaams RTC-platform in ontwikkeling. Dit wil zeggen dat de scholen geen doelgroep zijn van het STEM aanspreekpunt bedrijven bij VLAIO.
- Het STEM aanspreekpunt bedrijven zet zelf geen STEM-initiatieven op en doet ook geen rechtstreekse 1 op 1-dienstverlening naar de ondernemingen, en evenmin naar scholen. Het STEM aanspreekpunt bedrijven capteert vragen en signalen van ondernemingen, en zoekt naar oplossingen hetzij via doorverwijzing naar de dienstverleningspartners voor advisering van individuele bedrijven, hetzij door de vragen te bundelen en te werken naar collectieve oplossingen en deze kennis te delen.

Kerntakenpakket:

- **Aanspreekpunt zijn voor de vragen van ondernemingen** rond mogelijke STEM-samenwerkingen, en overzicht houden van de STEM-vragen van de ondernemingen, om zo te komen tot een meer gestructureerd landschap aan STEM-initiatieven;
- **Kennisdeling onder ondernemingen** rond deelname aan STEM-initiatieven (lerend netwerk) en disseminatie van goede en innovatieve praktijken;
- **Communicatie van STEM-werking van en naar ondernemingen**, met onder andere het expliciteren van de ROI van deelname aan STEM-initiatieven door ondernemingen;
- **Coördineren van het STEM-netwerk aan industriekant** (op welke partners de ondernemingen beroep kunnen doen), en afstemming met onderwijs-actoren om zo leereffecten van ondernemingen i.v.m. STEM-initiatieven te delen.

Uitbouwen Dienstverlening

Om deze kerntaken kwaliteitsvol in te vullen moeten volgende specificaties in acht genomen worden:

- Het STEM aanspreekpunt bedrijven is een light-systeem ingebed binnen VLAIO, dat snel kan geoperationaliseerd worden en kan groeien naar de toekomst indien nodig;
- Het STEM aanspreekpunt bedrijven is een fysiek aanspreekpunt voor ondernemingen, bestaft met 2 VTE STEM-projectadviseurs die intersectoraal werken en focussen op volgende taken binnen de krijtlijnen van het aanspreekpunt:

  Kennisdeling ondernemingen
  - ✓ Opzetten netwerksessies voor ondernemingen in samenwerking met de partners.

  Communicatie van STEM-werking van en naar ondernemingen
  - ✓ Communicatieplan uitwerken en uitrollen;
  - ✓ Ontsluiten netwerk dienstverleners via digitaal platform;
  - ✓ Ondersteunende tools om STEM-initiatieven te ondersteuning hun communicatie richting ondernemingen in het bijzonder rond in kaart brengen ROI;
  - ✓ Verzamelen en ontsluiten van goede voorbeelden via de STEM stakeholders.

  Coördineren STEM-netwerk aan industriekant
  - ✓ Opzetten van een netwerk dienstverleners;

- ✓ Opvolgen en ontsluiten van evoluties en opportuniteiten op verschillende beleidsniveaus;
- ✓ Afsprakenkader opmaken met de andere beleidspartners.

Aanspreekpunt voor vragen van ondernemingen

- ✓ Uitdragen opgebouwde kennis van het STEM-netwerk;
- ✓ Opzetten partnermatching;
- ✓ Afspraken maken met dienstverleners rond doorverwijzing.

- Het STEM aanspreekpunt bedrijven beschikt over een digitaal STEM-portaal, met onder meer:
  - ✓ een online-matchingplatform;
  - ✓ een STEM-voorbeeldtraject;
  - ✓ een digitaal communicatiekanaal waar bedrijven rechtstreeks vragen kunnen stellen (cfr. contact center VLAIO);
  - ✓ een lijst met contactgegevens van STEM-dienstverleningspartners voor ondernemingen;
  - ✓ links naar andere STEM-websites, vb. sectorfondsen, RTC, POM, Beroepenhuis (maken draaiboeken voor bedrijfsbezoeken), iSTEM (opmaak van didactisch materiaal).

Het Industrieforum zal deze werking mee evalueren.

Timing

Voor het uitbouwen van de dienstverlening werd een roadmap met timing uitgewerkt die in het rapport in bijlage is opgenomen. Deze roadmap zal na akkoord geconcretiseerd worden in omgezet in acties.

Middelen

	Jaarlijks	Eenmalig [1]
Personeelskosten (2*A111)	Zie verder bij 3C	
Werkingskosten	35.000	65.000

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het advies van de heer Inspecteur-generaal van Financiën van 19/05/2023 was negatief, maar stelt dat de creatie van een STEM-hub niet alleen doelmatig, maar zelfs noodzakelijk is.

Gezien de complexiteit en diversiteit van het thema STEM en daaraan gekoppelde vragen en actoren is VLAIO van mening dat zij deze rol niet kwaliteitsvol kan opnemen binnen het bestaande personeelscontingent. Het opzet vraagt een sterke uitbreiding van de taken die VLAIO nu opneemt binnen de STEM-agenda.
VLAIO is daarboven van mening dat de extra personeelsmiddelen die reeds werden ontvangen voor dit initiatief niet kunnen ingezet worden als dit niet samengaat met een personeelsuitbreiding. Het enige alternatief dat VLAIO dan ziet is dit uit te besteden aan een externe partner. Dit gaat echter fundamenteel in tegen de vraag van het industrieforum die net de vraag stelde om specifiek VLAIO deze rol toe te kennen gezien de waardering van het veld en de sterke huidige werking richting de ondernemingen.

VLAIO zal de governance zoals voorzien in deze nota snel op starten en om jaarlijks via mededeling aan de Vlaamse Regering rapporteren over de voortgang.

[1] Digitaal STEM-portaal ingebed in VLAIO website

Het akkoord werd verleend op 22 juni 2023 van de Vlaamse minister, bevoegd voor begroting.

B. ESR-TOETS

Het voorstel van beslissing heeft geen ESR-impact.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Om de voorgestelde dienstverlening van het eerste lijnsadvies, het netwerk en de kennisborging kwaliteitsvol uit te bouwen vraagt dit een versterking van zowel het VLAIO Contact Center als de ondersteuning van het VLAIO Netwerk. VLAIO vraagt een bijkomende aanwerving van één bedrijfsadviseur en twee projectadviseurs, telkens in de graad adjunct van de directeur. Deze aanwervingen worden zonder compensaties voorzien, in lijn met de bijkomende afspraken voor de opvolging van de personeels-en budgettaire besparing 2020-2024 in Vlaamse overheid (MED VR dd. 9/9/2022).

- Het personeelskrediet van VLAIO (begrotingsartikel 1EA20100 AGENTSCHAP ONDERNEMEN - LONEN EN SOCIALE LASTEN - NIET VERDEELD) zal ikv BA2023 verhoogd worden met de budgetlast van 2 VTE (graad: adjunct van de directeur). De door het Agentschap voor Overheidspersoneel ter beschikking gestelde tabel met referentiebedragen vermeldt een jaarlijkse theoretische budgetlast voor een personeelslid A1 adjunct van de directeur met 6 jaar anciënniteit van 67.368,3 euro conform de op dat moment geldende tewerkstellingsregels. In totaal voor 2 VTE: 134.736,6 euro

- Budget waarmee het personeelslid wordt uitgerust (werkingsbudget).
  Volgens de instructies bij de begrotingsopmaak 2023 bestaat het 'rugzakje' uit volgende bedragen:
    - Werkingskosten: 2.500 euro
    - Werkingskosten – ICT: 2.725 euro
    - Investeringen (eenmalig): 2.500 euro
    - Investeringen - ICT (eenmalig): 1.000 euro
    - Totale kost rugzak per VTE: eenmalig 3.500 euro en recurrent 5.225 euro.

  Totaal voor 2 VTE: eenmalig 7.500 euro en recurrent 10.450 euro

Het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de interne dienstverlening van de Vlaamse overheid, werd verleend op 22/06/2023.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

- personeel: het voorstel heeft geen impact op het personeelsbestand van de lokale besturen;
- werkingsuitgaven: het voorstel heeft geen weerslag op de lopende uitgaven van de lokale en provinciale besturen;
- investeringen en schulden: het voorstel heeft geen impact op de investeringen en schulden van de lokale besturen.
- ontvangsten: Het voorstel stelt geen bijkomende middelen aan de lokale besturen ter beschikking;
- Conclusie: Het voorstel heeft geen impact op de lokale besturen.

4. VERDER TRAJECT

De minister van Economie zal in navolging van deze beslissing de voorgestelde dienstverlening in uitvoering brengen.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° Haar goedkeuring te geven aan een recurrente personeelsuitbreiding zonder compensaties met 2 VTE bij het Agentschap Innoveren en Ondernemen voor de verdere uitbouw van een centraal aanspreekpunt voor STEM ten aanzien van bedrijven.

2° De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw te gelasten met de uitvoering van deze beslissing.

De Vlaamse minister van Werk, Economie, Innovatie, Sociale Economie en Landbouw,

Jo BROUNS

Bijlagen:

- Rapport 'uitbouw bedrijfsgericht dienstverlening' van IDEA consult
- Het advies van de Inspectie van Financiën d.d. 19 mei 2023.